

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

27. Eius ingenium & facundia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Dei naturam transfunduntur.

Hoc amore deflagrabit Chrysoſtomus, qui commodatus videbatur, non datus his terris, vt in animos hominum eas quas ipſe è cælo hauſerat faces, perpetuo quodam motu ſpargeret. Quamobrem tamdiu hic aſiſt, quamdiu vixit, & quoad licuit, inſtar puriſſimi ſideris creditum ſibi orbem luſtrauit, dedit obſcuris lucem, ægris medicinam, miſeris ſolacium, ſaſtiditis gratiam, omnibus ornamentum, atque naturam.

Et certè mirum eſt quo pacto vir ille curis animi, corporiſque laboribus confectus, hoc ſedis triennio tanta geſſerit, quanta vix crederet poſteritas, niſi incorrupta hitoriarum fides reſtaretur.

Fuerunt illi tam breui annorum curriculo, aduerſus hæreticos Catholicosque Episcopos, tyrannos, barbaros, ipſam demum Eudoxiam, quæ omnes immanitate ſuperauit, crebra, & formidoloſa certamina: Is tamen inter tot rerum aſperitates, quæ fortiſſimi cuiuſque animum frangere, atque induſtriam debilitare potuiſſent, non modo non elanguit, ſed alacrius etiam ſuorum laborum curſus incitauit, & quæcumque ab optimo, ac vigilantiffimo Epifcopo erant expectanda, hæc ſumma fide, incredibili conſtantia, fruſtu etiam copioſo ſuo gregi præſtitit. Quanto amore hunc diligeret, eiufque ſaluti proſpectum cuperet, teſtantur etiam illæ voces ex homilia quadageſima quarta in Acta Apoſtolorum.

Iam (inquit) Dei gratia nobis tertius in hoc munere exactus eſt annus. Per triduum, vt ſcitis, ſæpè etiam per ſeptem dierum ſpatium hortamur, monemus, reprehēdimus, increpamus, lachrymas fundimus, quas malo tamen ne quis in deteriorem partem capiat, meæ ſolitudini quam pulpito credere. Iam eò ſum adductus, vt propè mihi de mea ſalute deſperandum ſit, quorſum? quia dum me vobis impendo, dum res veſtras deploro, dum totus vobis ſeruiſ, ſit, vt nec mea luceam, nec planè curem; ſi vos temperatis, præ lætitiæ dolores & cruciatus meos non ſentio: ſuo minus, etiam is qui inde redundat dolor, mearum miſeriarum ſenſum obrundit.

Et in ſermone, antequam iret in exilium, iſta ſunt ardentiffimi affectus. Vos mihi Patres, quo pacto poſſim omnium veſtrum obliuiſci? Vos mihi vita, vos mihi ſplendor nominis, vos gloriæ patrimonium. Et ego veſtri

cauſſa paratus ſum, vt milles mactet, nec vllam exiſtimo hinc me exhibere gratiam, quando ſic demum debito munere perfungar.

Quantum autem rerum hoc amoris perpetuo deflagrantis ardore geſſerit, eius acta declarant.

Huius ſuaſu Arcadius Imperator, cum intellexiſſet complures ſuorum, vel in aula militantium, vel magiſtratibus fungentium, eſſe hæreticos, & ſpeciem duntaxat prætulſſe Catholicorum, eoſdem magiſtratibus pulſos, pecuniæque multatos penitus repudiavit. Huius opera Scythæ Arianiſ erroribus irretiti, poſtquam cum per interpretem verba facientem audiuerit, reiectis erroribus in Eccleſiæ Catholicæ ſinum confluxere. Huius induſtria Nomades mitioribus ingenijs imbuti, ſanctiſſimas religiones à viris Apoſtolicis, quos in illam regionem Chryſoſtomus delegauit, ſuſceperunt. Huius ſtudio Marcionitarum hæreſis nondum in fomite præfocata, ſed peſtiferas ventilans flammas, Imperatoris edicto compreſſa eſt. Huius ſtudio monachi in Phœniciam, non ſine diplomatiſ Imperatoris ad demolienda idolorum ſana, cum operis quibus mercedem Chryſoſtomus lætiſſimarum Martonarum ſumptibus procurauit, miſſi ſunt. Et ne quid vacaret eius charitas incredibilis, quæ nunquam ſolet feruari, ipſe inter ſui exilijs acerbiffimos ſanè dolores, captiuos ex Iſauris barbaris redimebat, ſuiſque reſtituebat ſedibus, tam egenti turbæ corrogatis quibus poterat pecunijs humanarum ſolatia miſeriarum ſuppeditabat.

Marcus
Diacon.
in actis.
Porphy.
Baro. an.
.oo.
Theod. l.
3. c. 30.

Theod. l.
5. c. 9.

Eius ingenium, & ſacundia.

C A P V T XXVII.

Eius ingenium ſtatim atque perſpectum eſt, placuit, & digna viſa ſunt opera, quæ in arce eloquentiæ ponerentur. Iſidorus Peluſiota in epiſtola ad Orphelium, commendat in Chryſoſtomo linguæ ſacundiam, ſententiarum pulchritudinem, argumentorum denſitatem, quæ in ipſo etiam adoleſcente doctiffimos viros ait ad ſtuporem vſque demiratos.

Quanti verò Chryſoſtomi eloquentiam fecerit Libanius, ea tempeſtate ſophiſtarum omnium maximus, teſtatur eiufdem epiſtola

Gggg 2

ſtola

ὁμοί
ἐμοί
πατέρεσ
ὁμοί
ἐμοί ὁμοί

ſtola ad Ioannem, quæ apud Iſidorum quoque legitur his ferme verbis.

Cum pulchram illam tuam, & elegantem orationem accepiffem, vitis quibuſdam, qui & ipſi ſunt orationum opifices, atque architecti eam legi, quorum nullus omnino fuit, qui non gaudio ſubſiliret, & acclamaret, & ea omnia faceret, quæ homines admiratione percuſſi, & quaſi attoniti facere ſolent. Eo igitur eo nomine vehementer lætor, quod ad forenſem operam in qua arte ſpecimen edis ingenij, demonſtratum quoque dicendi genus adiunxeris. Atque te beatum duco, qui ad hunc modum laudare queas, & item eos qui talem ſuarum laudum præconem naſti ſunt. Patrem ſcilicet qui imperium dedit, & filios qui acceperunt. Baronius hanc orationem tantopere laudatam à Libanio, ſcriptam putat à Chryſoſtomo in laudem Valentiniani ſenioris, & eius filiorum Gratiani, atque Valentiniani, quo tempore Ioannes annum ferme ætatis vigefimum primum agebat.

Et primæ quidem illæ viſæ ſunt ſurgentis veluti ingenij faces, at poſtquam clariffima in doles coeleſtis ſapientiæ nobilitata eſt inſtrumento, ea dixit, & ſcripſit quæ cum ſingulari admiratione memoria ſæculorum intuebitur. Quis enim fecunditatem illam ingenij vehementer non miretur, cum Nicæphorum Calliſtum audiat prædicantem, ſe mille Chryſoſtomi libros legiſſe, & Suidam aſſerentem eundem tot exaraffe volumina, ut per cenſeri numerus facile non poſſit.

Anianus
ad Oron-
tium E-
piſcopum
vixit an.
400. vide
Sigebertū.

De eius ſtylo Anianus videtur præclare iudicaffe cum dixit: Chryſoſtomo illud quaſi peculiare cuſtodit, ac proprium, quod cum ſemper ſollicitus ſit, ſemper vigilans, & noxij ſtuporis inimicus, nuſquam tamen eius oratio in pompam eleuatur dicentis, ſed tota ad vtilitatem aptatur audientis. Eſt enim ſtylus ipſe Eccleſiæ auribus accommodatus, priſſimum illud, ſed eruditum dicendi genus exprimens, medius, æqualis, maturus, pudicus, alienus ab omni iniuriæ culpa, pompæque luxuriæ, non ſqualidus quidem, nec tamen floridus, non impolitus, ſed neque nimia ſubtilitate limatus, non aſperitate horridus, nec tamen amœnitate laſciuus, maximam vbique copiam, admirabilemque indicans facultatem, nuſquam tamen ambitionem. Eo ſit, ut eum magis ſimplex lector intelligat, & laudet diſertus. Denique & S. Baſilij admirabilem illam curam loquendi, & plauſibilem Antio-

chi pompam, & ſublimem illum Gregorij cothurnum facile intelligas, hac Ioannis mediocritate ſuperata.

Hæc ille appoſitè quidem & verè, hanc enim dicendi rationem præcipuè conſecutus eſt Chryſoſtomo, quanquam ſi propius rem conſiderare velimus, nullum perfectio inuenimus genus eloquentiæ, nullam elocutionis virtutem, in qua non ſit eximie verſatus, quod lubet aliquot eius exemplis comprobare.

Chryſoſtomi grauitas in dicendo.

C A P V T XXVIII.

Flumen illud beatæ orationis Chryſoſtomo ſemper magis cordi fuit, quam in concilio dicendi genere contorta ſententiarum grauitas: neque tamen omnino hæc eloquentiæ forma caruit, ſed cum apud Principes viros agendum fuit in ponderoſam ſententiarum denſitatem orationem collegit. Talia Exprefſa ſunt quæ contra Cainam fertur ingenti animo dixiſſe. Erras Caina ſi amicitiam Imperatoris in tuæ impietatis ſatellitium conuerſis. Non licet Imperatori facere quod petis, non licet ei, qui pietatem colere inſtituat, contra ſanctiſſimas religioſas aliquid moliri. Templum tibi in vrbe dari poſtulas? En tibi apertum eſt, ingredere, preces funde, nemo prohibet.

Sed alterius es ſectæ, (inquis) & æde ſacta tibi opus eſt, in qua cum tuo comitatu rebus diuinis opereris. Quo nomine hoc requiritis? Maiora ſunt ea ſcilicet quæ pro imperio militiæ geſtiſti, quam quibus tantillum gratiæ denegatur. Tu igitur nihil te præriorum putas dignum his rebus geſtis accepiffe? Vnde hæc Ducis dignitas? vnde nomen Conſulatus? Nihil dico inſultandi cauſa, ſed tamen modieſtiæ tuæ eſt cogitare quis nunc ſis, quis olim fueris; quæ antea tibi egeſtas, quæ nunc rerum omnium abundantia, & ut paucis dicam, quo nunc cultu incedas, & quibus antea veſtimentis indutus Iſtrum traieceris. Si tuorum officiorum meminiffi, tot vero beneficiorum es oblitus, ingratus es.

Hæc planè ſapiunt mentem excellam, grauiſſimisque cogitationibus exaggeratam, nec minus habent præſequeſ, & grauitatis, quæ apud